

RIS3 NOTEIKTIE TAUTSAIMNIECĪBAS TRANSFORMĀCIJAS VIRZIENI, PRIORITĀTES UN SPECIALIZĀCIJAS JOMAS

1

Transformācijas virzieni	Izaugsmes prioritātes
Ražošanas un eksporta struktūras maiņa tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs	1.prioritāte: Efektīvāka pirmapstrādes produktu izmantošana augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanai, jaunu materiālu un tehnoloģiju radīšana un pielietošanas dažādošana. Netehnoloģisko inovāciju, Latvijas radošās industrijas potenciāla plašāka izmantošana tautsaimniecības nozaru augstākas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu ražošanai.
Nākotnes izaugsmes nozares, kurās eksistē vai var rasties produkti un pakalpojumi ar augstu pievienoto vērtību	2.prioritāte: Jauni produkti/pakalpojumi, kuru radīšanai ir nepieciešams veidot efektīvu identifikācijas sistēmu, kas spēj atrast un sniegt atbalstu jaunu produktu radīšanai esošo nozaru un starpnozaru ietvaros, kā arī veidot jaunas nozares ar augstu izaugsmes potenciālu.
Nozares ar nozīmīgu horizontālo ietekmi un ieguldījumu tautsaimniecības transformācijā	3.prioritāte: Energoefektivitātes paaugstināšana, kas ietver jaunu materiālu radīšanu, ražošanas procesu optimizāciju, tehnoloģisko jauninājumu ieviešanu, alternatīvo energoresursu izmantošanu u.c. risinājumus.
	4.prioritāte: Moderna un mūsdienu prasībām atbilstoša IKT sistēma privātajā un valsts sektorā.
	5.prioritāte: Moderna un nākotnes darba tirgus prasībām atbilstoša izglītības sistēma, kas veicina tautsaimniecības transformāciju un VSS prioritāšu īstenošanai nepieciešamo kompetenču, uzņēmējspējas un radošuma attīstību visos izglītības līmeņos.
	6.prioritāte: Attīstīta zināšanu bāze un cilvēkkapitāls zināšanu jomās, kurās Latvijai ir salīdzinošās priekšrocības un kas ir nozīmīgas tautsaimniecības transformācijas procesā: zināšanu jomās, kas saistītas ar zināšanu-ietilpīgas bioekonomikas, biomedicīnas, medicīnas tehnoloģiju, biofarmācijas un biotehnoloģiju, viedo materiālu, tehnoloģiju un inženiersistēmu, viedās enerģētikas un IKT nozaru attīstības vajadzībām un EK identificētajās atslēgtehnoloģiju (nanotehnoloģijas, mikro un nano-elektronika, fotonika, avancētie materiāli un ražošanas sistēmas, biotehnoloģijas) jomās.
	7.prioritāte: Teritoriju esošo resursu apzināšana un specializācija, izvirzot perspektīvās ekonomiskās attīstības iespējas un virzienus, t.sk. vadošos un perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus pašvaldības teritorijās.

Viedās
specializācijas
jomas

1. ZINĀŠANU-
IETILPĪGA
BIOEKONOMIKA

2. BIOMEDICĪNA,
MEDICĪNAS
TEHNOLOĢIJAS,
BIOFARMĀCIJA UN
BIOTEHNOLOĢIJAS

3. VIEDIE MATERIĀLI,
TEHNOLOĢIJAS UN
INŽENIERSISTĒMAS

4. VIEDĀ
ENERĢĒTIKA

5. INFORMĀCIJAS UN
KOMUNIKĀCIJU
TEHNOLOĢIJAS

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.

Galvenais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. NAP2020 ir sasaistīts ar valsts budžetu un elastīgs attiecībā uz izmaiņām valsts ekonomikā. No vienas puses NAP2020 ir precīzi definēts – sasniedzamie mērķi un to rādītāji ir nemainīgi, no otras – elastīgs – darbības, kā sasniegt šos mērķus var tikt pielāgotas atbilstoši efektīvākajam risinājumam.

Latvijas nacionālā reformu programma „Eiropa 2020” stratēģijas īstenošanai

„Eiropa 2020” stratēģijas mērķis - veicināt izaugsmi un nodarbinātību ES kopumā un katrā dalībvalstī atsevišķi. Stratēģijai ir trīs galvenās prioritātes - gudra, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme. Lai sasniegtu prioritātes stratēģijā ir 5 kvantitatīvie mērķi, t.sk. nodarbinātības, pētniecības un inovācijas, kā arī izglītības politikas jomās.

Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020.

Vismērķis - zināšanu bāzes un inovāciju kapacitātes attīstība un inovāciju sistēmas koordinācija. Stratēģiskie rīcības virzieni - attīstīt zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju jomas cilvēkkapitālu; veicināt zinātnes starptautisko konkurētspēju; modernizēt un integrēt pētniecības un izglītības sektoru, palielinot to spēju reaģēt uz nākotnes izaicinājumiem; veidot efektīvāku zināšanu pārneses vidi un stiprināt uzņēmumu absorbcijas un inovācijas kapacitāti; optimizēt zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju jomas pārvaldību, nodrošinot efektīvu koordināciju un P&A investīciju pieaugumu; veidot pieprasījumu pēc zinātnes un inovācijām.

Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020.

Mērķis - veicināt ekonomikas strukturālās izmaiņas, palielinot tādu preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, kuri nodrošina augstāku pievienoto vērtību, tai skaitā palielinot rūpniecības lomu, ļaujot modernizēt rūpniecību un pakalpojumu sniegšanu, kā arī pilnveidot un paplašināt eksportu. Galvenie rīcības virzieni: darbspēka pieejamība un tautsaimniecības attīstības vajadzībām atbilstošs izglītības piedāvājums; industriālo zonu attīstība; finanšu pieejamība*; inovācijas kapacitātes paaugstināšana; eksporta veicināšana; energoresursu izmaksu samazināšana**.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.

Mērķis - kvalitatīva un iekļaujoša izglītība personības attīstībai, cilvēku labklājībai un ilgtspējīgai izaugsmei. Rīcības virzieni - paaugstināt izglītības vides kvalitāti, veicot satura pilnveidi un attīstot atbilstošu infrastruktūru; veicināt vērtību izglītībā balstītu indivīda profesionālo un sociālo prasmju attīstību; uzlabot resursu pārvaldības efektivitāti, attīstot izglītības iestāžu institucionālo izcilību.

Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnes 2013.-2019.

Mērķis - uzlabot Latvijas tautsaimniecības konkurētspēju atvērto produktu tirgos, pirmkārt, sekmējot augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru produkcijas pieaugumu Latvijas eksportā, un, otrkārt, ĀTI piesaistē fokusējoties uz ārējo pieprasījumu orientētajām nozarēm.

Reģionālās attīstības pamatnostādnes 2013.-2019. gadam.

Lai nodrošinātu līdzsvarotu valsts attīstību un samazinātu atšķirības teritoriju attīstības rādītājos, Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019. gadam paredz reģionālās attīstības atbalsta pasākumus, kā arī pašvaldību lomu uzņēmējdarbības un inovāciju veicināšanā;

Ekonomikas strukturālās izmaiņas par labu preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai, rūpniecības un pakalpojumu modernizācija, eksporta sarežģītības attīstība

Tautsaimniecības konkurētspēja atvērto produktu tirgos, sekmējot augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru produkcijas pieaugumu Latvijas eksportā, un ĀTI piesaistē fokusējoties uz ārējo pieprasījumu orientētajām nozarēm.

Nacionālās industriālās
politikas pamatnostādnes
2014.-2020

Latvijas preču un pakalpojumu eksporta
veicināšanas un ārvalstu investīciju
piesaistes pamatnostādnes 2013.-2019

UZŅĒMĒJDARBĪBA

Kvalitatīva un iekļaujoša izglītība
personības attīstībai, cilvēku
labklājībai un ilgtspējīgai valsts
izaugsmei

Izglītības attīstības
pamatnostādnes
2014.-2020

IZGLĪTĪBA

ZINĀTNE

Latvijas zināšanu bāzes un inovāciju
kapacitātes attīstība un inovāciju sistēmas
koordinācija

Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas
pamatnostādnes 2014.-2020
(ietver RIS3 konceptu tautsaimniecības
transformācijai)

MK Rīcības plāna tautsaimniecības attīstības 3. prioritārā virziena īstenošanas programma

Inovācija kā ekonomikas transformācijai nepieciešams priekšnoteikums, privātā sektora motivācija ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā 47 % apjomā no kopējiem ieguldījumiem 2018. gadā. Prioritāte ietver - Nacionālās inovāciju sistēmas pilnveidošana, cilvēkresursu attīstība, motivācijas pasākumu izstrāde pētniekiem un biznesam un viņu kopdarbības stimulēšana, resursu koordinēšana, koncentrācija un pieejamība; Konkurētspējīgu inovatīvu produktu un procesu radīšanas/pilnveidošanas un eksportspējas atbalsts kā Latvijai tradicionālajās nozarēs un procesos, tā augsto un vidējo tehnoloģiju nozarēs.

Latvijas ekonomikas transformācija, uz zināšanām un inovācijām balstītas konkurētspējas priekšrocības, Latvijas inovāciju sistēmas attīstība

Nozaru stratēģijas (Ex-Ante) - Identificē nozares izaicinājumus, šaurās vietas, tirgus kļūdas ...

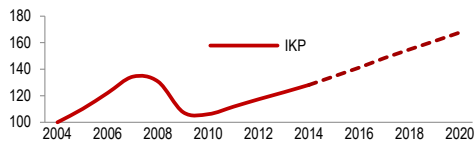
Nozare	Lauksaimniecība, mežsaimniecība	Ieguves rūpniecība	Apstrādes rūpniecība	Enerģētika	Būvniecība	Transports
Jomas	Ilgtpēja, augtāka pievienotā vērtība, produktivitāte	Zemes dziļu resursi	Tirgojamo nozaru konkurētspēja, inovācija, eksportspējas koncentrācija uz globālām produktu plūsmām, investīciju fokuss	AER, energoresursu cenas, energodrošība, ..	Nozares regulējums - normatīvais/publiskā pasūtījuma sistēmiskums	Kravu pārvadājumi, infrastruktūra, kapitālsabiedrību pārvaldība
Ko gribam mainīt?	Produktivitātes palielināšana, biznesa modeļa maiņa, pāreja uz tehnoloģisko ietilpīgām nozarēm, tradicionālo nozaru kvalitatīva struktūras maiņa, efektīvi investīciju piesaistes modeļi utt.					
Rīcības	ES investīcijas – vietējo dabas resursu pārstrādē – starpnozaru nišas produktos ar augstu pievienoto vērtību un komercializācijas pakāpi. (kooperācija, eksporta zīmoli, e-komercija, ražošanas jaudas efektivizētas izmantojot vietējos tehnoloģiskos produktus)	Zemes dziļu izmantošana kā perspektīvas tautsaimniecības nozares attīstība - skaidrs regulējums attiecībās starp valsti/zemes īpašnieku/komersantu/tirgu. Stratēģisku investoru piesaiste resursu komercializācijai	Mērķēti ieguldījumi RIS3 jomās (tirgus kļūdu novēršanai caur starptautiski efektīvu inovācijas sistēmas pārvaldības modeli – t.sk. R&D privātā & publiskā sektora sadarbība, efektīva nodokļu politika, Baltijas mēroga investīcijas kopprojekti)	Konkurētspējīgas cenas reģionā, atbalsts AER samērīgs ar citu nozaru vajadzībām. Energoefektivitātes pasākumi (vietējā izejmateriāla pieprasījuma & piedāvājuma tuvināšana).	Skaidrs regulējums, efektīvas process no ieceres līdz realizācijai, skaidrs atbildību sadalījums, mazināts nozares attīstības cikliskums	Kravu diversifikācija, jauni virzieni/partneri. Iekļaušanās globālajās ķēdēs. Stratēģisko publisko aktīvu efektīvs pielietojums/attīstīšana (avio/ostas - Multimodāli transporta risinājumi (dažādu stratēģisko investīciju fondu integrācija)

Horizontālās stratēģijas (Ex-Ante): Nozares/jomas, kuru attīstība būtiski ietekmē citas tautsaimniecības nozares

Identificē nozares izaicinājumus, šaurās vietas, tirgus kļūdas ...

Nozare	Jomas	Ko gribam mainīt?
IT un Finances	Privātais un valsts sektors	Globāli konkurētspējīgs sektors ar mērogojamiem (no LV tirgus lieluma līdz globālam pielietojumam) produktiem, plaša izmantošana ražošanas procesu optimizācijā, datu vadības ekonomikas koncepta īstenošana publiskos pārvaldes pakalpojumos (industriālās sadarbības principa ar vietējo komersantu publiskās arhitektūras attīstīšanā/atkal-pielietojamu produktu komercializācija un virzība eksporta tirgos)
Veselības aprūpe		Cilvēkkapitāla stiprināšana – veselīgi darba gadi, īsāki slimības laiki ... (e-pakalpojums: pieejamības un efektivitātes risinājums)
Izglītība	Pamatizglītība, vispārējā izglītība, vidējā profesionālā izglītība, augstākā izglītība, pieaugušo izglītība	Cilvēkkapitāla stiprināšana – sistēmiska pieeja elastīga darbaspēka nodrošināšanai (prasmes, zināšanas, iemaņas) (padziļinātas starptautiskās līmeņu sadarbības izveide)
Zinātne	Cilvēkresursi, Baltijas un Ziemeļeiropas līmeņa infrastruktūras projekti – LV piedāvā saturisko specializāciju reģionā, ..	Padziļināt integrāciju starpnozaru pētniecības resursiem, spēcīgi ZI, Zinātnes cilvēkresursu ataudze/stiprināšana
Reģionālā politika	Rīgas starptautiskā eksportspēja – konkurētspējīgs Ziemeļeiropas infrastruktūras HUB (finanses/R&D/loģistika)	1+8+21, pašvaldību specializācijas stratēģijas tehnoloģisko kapacitāšu celšanai – eksporta produktu izstrādei
Sociālā aizsardzība	Nevienlīdzība, nabadzības mazināšana, sociālā iekļaušanās, 50+, jaunieši, bezdarbnieki	Jauniešu integrācija produktīvā nodarbinātības ciklā – mācību un praktisko iemaņu paralēla apguve....
Radošās nozares		Plašāka pielietošana citu nozaru produktu konkurētspējas celšanā
Vide un klimats	Vides aizsardzības un klimata politika	LV komersanti piedāvā izstrādātus produktus ES klimata un vides mērķu sasniegšanai. Vides prasības salāgotas ar ekonomiskās attīstības vajadzībām dabas resursu izstrādes/pārstrādes procesu (investīcijas augstas tehnoloģiskās ietilpības infrastruktūrā gan vides, gan ražošanas iekārtās)

PAŠREIZĒJĀ SITUĀCIJA

Latvijas tautsaimniecībā mainās IZAUGSMES MODELIS.

Šobrīd ekonomiskās priekšrocības – lēts darbaspēks, resursi. Eksporta ienesīgums zems. Ilgtspējīgai attīstībai nepieciešamas strukturālās izmaiņas par labu preču un pakalpojumu ar augstāku PV ražošanai – Latvijas ekonomikas konkurētspēja jābalsta uz inovāciju.

STRATĒGIJAS modeļa maiņa

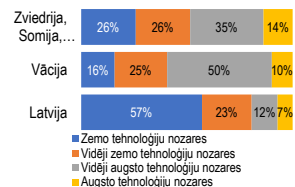
- izaugsme, balstoties uz esošajām priekšrocībām;
- atbalsts ekonomikas transformācijai;
- panākšana (*Catching up*).

LV – uzsvars uz atbalstu ekonomikas transformācijai, vienlaikus iekļauti arī pārejostratēģiju elementi.

Pārejai uz inovatīvo ekonomiku ir jāstiprina Latvijas inovācijas sistēma, novēršot tās nepilnības un veicinot savstarpēju mijiedarbību starp visiem inovācijas sistēmas subjektiem – uzņēmējdarbību, zinātni un izglītību.

REZULTĀTS

Apstrādes rūpniecības struktūra pēc tehnoloģijas līmeņiem, %

Ekonomikas modeļa maiņa

Jaunas konkurētspējas priekšrocības

KO GRIBAM SASNIEGT?

Tautsaimniecības transformācijas stratēģijas izvēle ir cieši saistīta ar kopējo tautsaimniecības attīstības līmeni un ar konkurētspējas priekšrocībām (esošajām un potenciālajām) gan valsts līmenī, gan reģionālajā griezumā.

TAUTSAIMNIECĪBAS TRANSFORMĀCIJAS VIRZIENI

Ražošanas un eksporta struktūras maiņa tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs

Izaugsmes nozares, kurās eksistē /var rasties produkti/ pakalpojumi ar augstu pievienoto vērtību

Nozares ar nozīmīgu horizontālo ietekmi un ieguldījumu t/s transformācijā [veido pamatu jaunā - uz inovācijām balstīto – salīdzinošo priekšrocību attīstīšanai].

VSS PRIORITĀTES

1. Efektīvāka pirmāstrādes produktu izmantošana augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanai, jaunu materiālu radīšana un pielietošana dažādādošanā. Netehnoloģisko inovāciju un Latvijas radošās industrijas potenciāla plašāka izmantošana tautsaimniecības nozaru augstākas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu ražošanai.

2. Tādas inovācijas sistēmas izveide, kas nodrošina atbalstu jaunu produktu un tehnoloģiju radīšanai esošo nozaru un starpnozaru ietvaros, kā arī jaunām nozarēm ar augstu izaugsmes potenciālu, kas balstītas uz izaugsmi noteicošajām atslēgtehnoloģijām un, kas nodrošina efektīvu jaunu produktu/ pakalpojumu identifikāciju sistēmu, un kas spēj atrast un sniegt atbalstu jaunu produktu radīšanai gan esošo nozaru un starpnozaru ietvaros, gan arī veidot jaunas nozares ar augstu izaugsmes potenciālu.

Identificētās viedās specializācijas jomas:

1. Zināšanu-ietilpīga bioekonomika
2. Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas
3. Viedie materiāli, un viedās inženiersistēmas tehnoloģijas
4. Viedā enerģētika
5. Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

3. Energoefektivitātes paaugstināšana, kas ietver jaunu materiālu radīšanu, ražošanas procesu optimizāciju, tehnoloģisko jauninājumu ieviešanu, alternatīvo energoresursu izmantošanu u.c. risinājumus.

4. Moderna un mūsdienu prasībām atbilstoša IKT sistēmas attīstība privātajā un valsts sektorā.

5. Moderna un nākotnes darba tirgus prasībām atbilstoša izglītības sistēma, kas veicina tautsaimniecības transformāciju un VSS prioritāšu īstenošanai nepieciešamo kompetenču, uzņēmējspējas un radošuma attīstību visos izglītības līmeņos.

6. Attīstīta zināšanu bāze (fundamentālā zinātne un zinātnes infrastruktūra) un cilvēkkapitāls zināšanu jomās, kurās Latvijai ir salīdzinošas priekšrocības un kas ir nozīmīgas tautsaimniecības transformācijas procesā: zināšanu jomās, kas saistītas ar viedās specializācijas jomām (1) zināšanu-ietilpīga bioekonomika, (2) biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas, (3) viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas, (4) viedās enerģētikas, un (5) IKT, kā arī EK identificētajās atslēgtehnoloģijās (nanotehnoloģijas, mikro un nano-elektronika, fotonika, advancētie materiāli un ražošanas sistēmas, biotehnoloģijas).

7. Teritoriju esošo resursu apzināšana un specializācija, izvirzot perspektīvās ekonomiskās attīstības iespējas un virzienus, t.sk. vadošos un perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus pašvaldības teritorijās.

Lai īstenotu Latvijas tautsaimniecības transformāciju, kā arī sasniegtu izvirzītās prioritātes, nepieciešams stiprināt inovāciju kapacitāti un radīt inovāciju sistēmu, kas veicina un atbalsta tehnoloģisko progresu tautsaimniecībā.

ĪRĪCĪBAS VIRZIENI

Izglītības, zinātnes, tehnoloģiju attīstības, inovācijas un uzņēmējdarbības integrācija

mērķis ir zinātnieku un zinātnisko institūciju sadarbības prasmi pilnveidošana, zinātniskās darbības virzīšana uz pielietojumu atbilstoši industrijas un tirgus pieprasījumiem pēc jaunām tehnoloģijām un inovatīviem risinājumiem. Atbalstīt līgumcēlējumu un nodrošināt no publiskiem resursiem radītā intelektuālā īpašuma attīstīšanu un komercializāciju un izmantošanu jaunu eksportspējīgu produktu un pakalpojumu radīšanai.

Nozaru inovācijas kapacitātes stiprināšana (inovācijas pieprasījuma stiprināšana)

mērķis ir palielināt uzņēmumu spēju attīstīt uz inovācijām balstītas konkurētspējas priekšrocības, novirzot papildu resursus gan uzņēmumu iekšējās pētniecības un inovācijas kapacitātes veidošanai, gan tehnoloģiju un zināšanu ieguvei ārpus uzņēmuma. Kā arī sekmējot jaunu inovatīvu uzņēmumu ar strauju izaugsmes potenciālu veidošanos un sekmējot finansējumu piesaisti to agrīnās attīstības fāzē.

Zinātnes, pētniecības, tehnoloģiju attīstības un inovācijas kapacitātes un atdeves palielināšana

mērķis ir sekmēt dabas un inženierzinātņu un sociālo un humanitāro zinātņu sadarbību un integrāciju, veicinot zinātniskās ekselences pieaugumu un augstākas sabiedriskās un pievienotās vērtības produktu un tehnoloģiju radīšanu, un koncentrējot cilvēkresursus un infrastruktūru tehnoloģiju attīstības un pārneses un augstākā līmeņa studiju centros, tādējādi nodrošinot kvalitatīvu un konkurētspējīgu produktu un pakalpojumu attīstību.

Sekmēt nozaru izaugsmi, eksportspēju un iekļaušanas globālajā vērtībā ķēdēs.

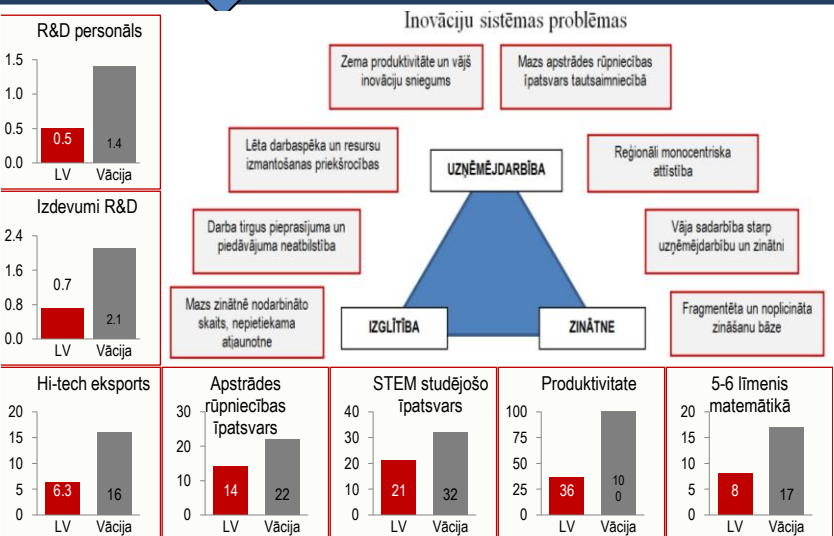
mērķis sekmēt eksporta ienesīguma palielināšanu, paaugstinot produktivitāti un palielinot produktu ar augstāku pievienoto vērtību īpatsvaru.

Izglītības sistēmas pilnveidošana darba tirgus disproporciju mazināšanai

mērķis ir veicināt indivīdu profesionālo un sociālo prasmi attīstību dzīvei un konkurētspējai darba vidē, tai skaitā veicinot uzņēmējspēju attīstīšanu visos izglītības līmeņos, paaugstināt izglītības vides kvalitāti

Atbalsts publisko datu atkalizmantošanas pieauguma nodrošināšanai.

Veicināt līdzsvarotu teritoriju attīstību, radot priekšnosacījumus teritoriju attīstības potenciāla un resursu pilnvērtīgākai izmantošanai.

Inovāciju sistēmas nepilnības un galvenie izaicinājumi parāda, ka Latvijas ekonomikā dominē sistēmiskie tirgus izaicinājumi, līdz ar to politikas risinājumi primāri ir jāvērs uz šo izaicinājumu novēršanu.

RIS3 monitoringa rādītāji

Virsmērķi un mērķi jau ir noteikti LV politikas plānošanas dokumentos:

- Latvijas NRP ES2020 stratēģijas īstenošanai
- Nacionālajās industriālās politikas pamatnostādnēs 2014.-2020
- Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnes 2013.-2019
- Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādnēs 2014.-2020
- Izglītības attīstības pamatnostādnēs 2014.-2020.gadam
- NAP 2020

Tautsaimniecības transformācija ir daudz plašāka, RIS 3 – tikai viens no elementiem!

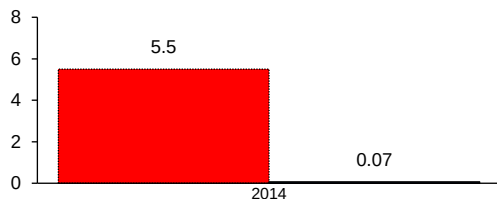
RIS3 mērķis ir palielināt pētniecības un inovācijas kapacitāti, kā arī veidot inovācijas sistēmu, kas veicina un atbalsta tehnoloģisko pārnesei tautsaimniecībā.

RIS3 virsmērķi (vērtē īstenoto programmu ietekmi uz rādītāju izmaiņām programmu ex-post izvērtējumu ietvaros):

	Bāzes vērtība	2017	2020	Datu avots
Ieguldījumi R&D (% no IKP)	0,6 (2013)	1,2	1,5	CSP
Pozīcija Eiropas inovāciju rādītāju grupā	modest (2013)	modest	moderate	EK
Produktivitāte apstrādes rūpniecībā (EUR uz 1 strādājošo)	20 126 (2013)	24 500	29 000	CSP/EM

Makro līmeņa rādītāji (vērtē programmu ietekmi uz rādītāju izmaiņām programmu ex-post izvērtējumu ietvaros):

	Bāzes vērtība	2017	2020	Datu avots
Privātā sektora investīcijas R&D (% no kopējiem ieguldījumiem)	21,8 (2013)	46	48	CSP
Inovāciju uzņēmumu īpatsvars (% no visiem uzņēmumiem)	30,4 (2012)	35	40	CSP (reizi 3 gados)
Augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā (%)	23,8 (2012)	27	31	CSP/EM
Zinātnisko darbinieku skaits pētniecībā un attīstībā (publiskajā, privātajā sektorā)	5593 (2013)	6300	7000	CSP
Mazāks skaits spēcīgāku valsts finansētu zinātnisko institūciju	42 (2013)	30	20	
Absolventu (ISCED 5. un 6.) īpatsvars STEM jomās no kopējā absolventu skaita, %	19 (2012)	25	27	IZM

■ Vidējais investīciju apjoms tautsaimniecībā no 2012-2014.gadam (miljardos EUR)

■ Pieejamais indikatīvais ES SF finansējums vidēji gadā 2014-2020.g periodam RIS3 kontekstā (EM+IZM miljardos EUR)

koncentrēt resursus prioritārās jomās

RIS3 kontekstā pieejamie ES fondu līdzekļi kopumā 2014-2020.g. veido 0,5 miljardus EUR. Rēķinot iespējamo finansējumu vidēji gadā, tas ir tikai 0,07 miljardi EUR, jeb 1,3% pret vidējo investīciju apjomu tautsaimniecībā no 2012-2014.gadam.

Jebkura tautsaimniecības nozare potenciāli var izmantot kādā no RIS3 prioritārās zinātnes jomās radītās zināšanas.

Valsts zinātniskās institūcijas, t.sk. augstskolas:		LLU, LU, RTU, DU, LVIA (Augkop.), LVKSI, SILAVA, BIOR, VSOS, VPLSI, LHEI, NBD (IZ)	LU, RSU, RTU, LBMC, OSI (S)	LU, RTU, LU CFI, LU FI (S)	RTU, LU, FEI (S)	RTU, LU, VeA, LU MII, EDI (S)
OECD zinātnes apakšnozares		Zemes un vides pētniecība, Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība, Dzīvnieki, Veterinārija, Lauksaimniecības biotehnoloģija, Fizika, Ķīmija, Bioloģija, Ekonomika, Rūpnieciskā biotehnoloģija, Vides biotehnoloģija, Ķīmijas inženierzinātne, Materiālu inženierzinātne, Mašīnbūve, Matemātika	Medicīna, Ķīmiskā medicīna, Veselības zinātne, Medicīniskā biotehnoloģija, Fizika, Ķīmija, Ķīmijas inženierzinātne, Bioloģija, Matemātika, Materiālu inženierzinātne	Civiltā inženierzinātne, Elektrotehnika, Mašīnbūve, Ķīmijas inženierzinātne, Materiālu inženierzinātne, Medicīnas inženierija, Vides inženierija, Vides biotehnoloģija, Rūpnieciskā biotehnoloģija, Nanotehnoloģija, Fizika, Ķīmija, Matemātika	Elektrotehnika, Zemes un vides pētniecība, Vides inženierija, Mašīnbūve, Rūpnieciskā biotehnoloģija, Matemātika, Ķīmija, Ķīmijas inženierzinātne, Materiālu inženierzinātne	Datorzin. un informātika, Matemātika, Elektrotehnika, Mašīnbūve, Civiltā inženierzinātne
RIS3 specializācijas jomas		Zināšanu ietilpīga bioekonomika	Biomedicīna, med. tehn., biofarm. un biotehn.	Viedie materiāli, tehn. un inženiersist.	Viedā enerģētika	IKT
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība					
BDE	Pārējā rūpniecība					
C	Pārējas rūpniecība					
C	Vieglā rūpniecība					
C	Kokapstrāde					
C	Papīra ražošana un poligrāfija					
C	Ķīmiskā rūpniecība					
C	Nemetālisko minerālu ražošana					
C	Metālapstrāde					
C	Elektrisko un optisko iekārtu ražošana					
C	Mašīnu un iekārtu ražošana					
C	Transportlīdzekļu ražošana					
F	Būvniecība					
G, I	Tirdzniecība, izmīnāšana					
H	Transports un uzglabāšana					
J-S	Citi komercpakalpojumi					
OPQ	Sabiedriskie pakalpojumi					

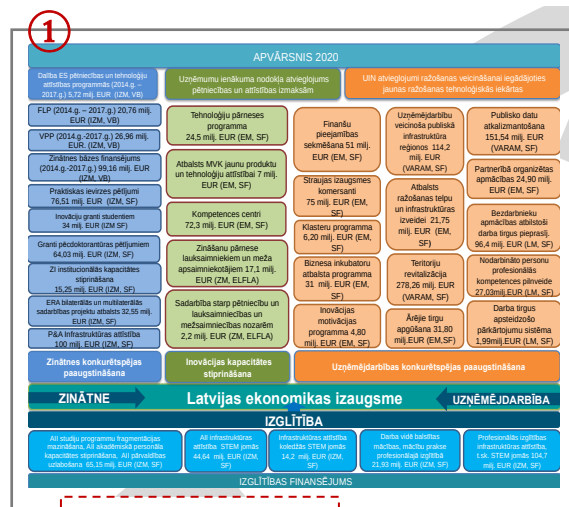
■ Vidējs pārnese potenciāls
■ Augsts pārnese potenciāls

■ Inovāciju produktu var lietot visās tautsaimniecības nozarēs

Monitoringa mikro līmeņa rādītāji iegūst no projektu pieteikumiem un atskaitēm, uzkrāj un reizi gadā apkopo aģentūras, kuras ievieš programmas – CFLA, AFI, VIAA, LAD. Datus uzkrāj tautsaimniecības nozaru un OECD pētniecības jomu griezumā, kas ļauj analizēt katras programmas ietekmi uz specializācijas jomas attīstību):

Zinātnisko institūciju licenču/ patentu ieņēmumi (EUR)
Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR)
Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai ieviestu jaunus produktus/ tehnoloģijas
Komersanta apgrozījums no pētniecības rezultātu ieviešanas saimnieciskajā darbībā vai komercializēšanas
Zinātnisko institūciju izveidotie jaundarbinātē uzņēmumi (<i>spin-off</i>)
Atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits
Atbalstīto jauno zinātnieku skaits pētniecības rezultātu ieviešanai
Jaunradītās darba vietas, t.sk. tās, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskajā sektorā/ uzņēmējdarbības sektorā
H2020 apstiprināto projektu iesniegumu piesaistītais finansējums (LV daļa; EUR)
Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs (<i>Scopus</i> , <i>Web of Science</i>)
Apmācītie darbinieki
P&I projektos iesaistīto maģistrantu un doktorantu skaits

RIS3 monitoringa ietvars

Izmainas, ja nepieciešams

Priekšlikumi, programmu
finansējuma pieejamība

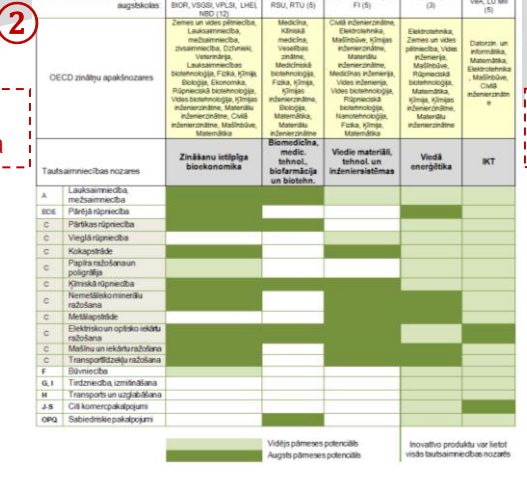
Priekšlikumi

Stratēģiskie uzdevumi

- ▶ Ieteikumi prioritāšu maiņai, nišu aktualizēšana

Sasniedzamie rezultāti

Resursu koncentrēšana

Uzņēmējdarbības atklājuma princips

Mērķis –identificēt/ aktualizēt iespējamās konkurētspējas nišas katras specializācijas jomas ietvaros, identificēt šķēršļus un problēmas, kā arī sniegt atgriezenisko saiti par RIS3 investīciju programmu ieviešanas efektivitāti un nepieciešamajām izmaiņām

Viedoklis, ieteikumi,
identificētie šķēršļi,
problēmas

Līdzdalība,

Secinājumi

Rezultātu analīze

RIS3 virsmērķi (vērtē īstenoto programmu ietekmi uz rādītāju izmaiņām programmā ex-post izvērtējumu ietvaros):

	Bāze	2017	2020
Ieguldījumi R&D (% no IKP)	0,6 (2013)	1,2	1,5
Pozīcija Eiropas inovāciju rādītāju grupā	Modest (2013)	modest	moderate
Produktivitāte apstrādes rūpniecībā	20 126 (2013)	24 500	29 000

Makro līmeņa rādītāji (vērtē programmu ietekmi uz rādītāju izmaiņām programmā ex-post izvērtējumu ietvaros):

	Bāze	2017	2020
Privātā sektora investīcijas R&D	24,8 (2012)	46	50
Inovāto uzņēmumu īpatsvars	30,4 (2012)	35	40
Augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā	23,8 (2012)	27	31
Zinātnisko darbinieku skaits pētniecībā un attīstībā (publiskajā, privātajā sektorā)	5593 (2013)	6300	7000
Mazāks skaits spēcīgu valsts finansētu zinātnisko institūciju	42 (2013)	30	

Latvijas pētniecības un inovāciju stratēģiskā padome

[izvirza stratēģiskos uzstādījumus, nosaka prioritātes, rīcības virzienus]

Stratēģiskie uzdevumi

Latvijas pētniecības un inovāciju stratēģiskā padome

[izvirza stratēģiskos uzstādījumus, nosaka prioritātes, rīcības virzienus]

Stratēģiskie uzdevumi

Monitoringa mikro līmeņa indikatori

Zinātnisko institūciju licenču/ patentu ienēmumi (EUR)
Uzņēmumu līdzfinansējums P&A projektiem (EUR)
Uzņēmumu skaits, kas saņēmuši atbalstu, lai laistu tirgū jaunus produktus
Komersanta apgrozījums no pētniecības rezultātu ieviešanas saimnieciskajā darbībā vai komercializācijas
Zinātnisko institūciju izveidotie jaundarbinātē uzņēmumi (<i>spin-off</i>)
Mikro un mazajiem komersantiem izsniegto aizdevumu apjoms (EUR)
Inovāto komersantu skaits, kam to agrīnās attīstības posmā nodrošināts sagatavošanas un uzsākšanas kapitāla atbalsts
Komersantu skaits, kam to paplašināšanās posmā nodrošināts riska kapitāla finansējums.
Atbalstīto jauno zinātnieku skaits pēcdoktorantūras pētījumu īstenošanai
Jaunradītās darba vietas, kurās nodarbināti zinātniskie darbinieki publiskā sektorā/ uzņēmējdarbības sektorā
H2020 apstiprināto projektu iesniegumu pieņemts finansējums (LV daļa; EUR)
Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs (<i>Scopus, Web of Science</i>)
Nodarbināto skaits, kas pilnveidojuši kompetenci
STEM maģistra grādu ieguvušo skaits
Nefinanšu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatīdzeķlos ārpus Rīgas

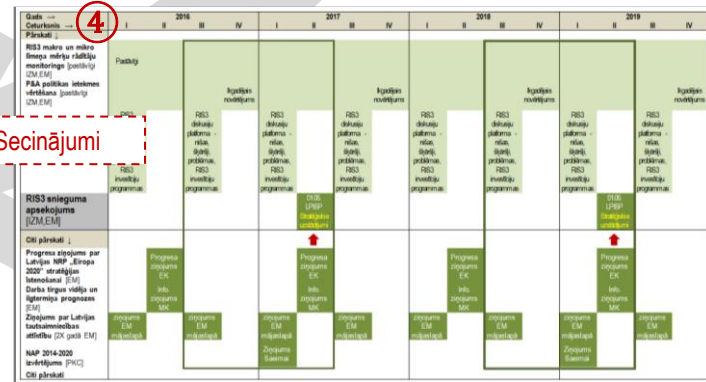
Politikas veidotāji

- ① Instrumenti inovācijas sistēmas problēmu risināšanai
- ② Prioritārās zināšanu apakšnozares ar vislielāko potenciālu tautsaimniecības konkurētspējas uzlabošanā
- ③ Monitoringa rādītāji makro un mikro līmeņa ietekmes novērtēšanai
- ④ Ziņojumu sagatavošana par RIS3 makro un mikro līmeņa rādītāju izpildi
- ⑤ Ziņojumu un secinājumu prezentēšana LPISP
- ⑥ RIS3 īstenošanā iesaistītās ministrijas
- ⑦ Uzņēmējdarbības atklājuma princips, RIS3 diskusiju platforma

**Latvijas pētniecības un inovācijas
stratēģiskā padome (LPISP)**

(nodrošina sadarbības platformu starp valsts pārvaldes institūcijām, zinātniekiem, uzņēmējiem un pētniecības aktivitāšu finansētājiem, koordinē institūciju un iesaistīto pušu sadarbību RIS3 sagatavošanas, īstenošanas un uzraudzības jomā).

	Mērķa sasniegšanas rādītāji	2010	2013	Fakts	Progress	2020	Politikas plānošanas dokuments	
	Eiropas inovāciju rādītāju grupa (EIS pozīcija)	Modest	Modest	Moderate (2016)	►	Moderate	ZTAIP	RIS3 virsmērķi
	Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 2020.gadā sasniedz 1,5% no IKP (%)	0,6	0,6	0,44 (2016)	▼	1,5	ZTAIP, NIP, NRP	
	Produktivitāte apstrādes rūpniecībā (EUR uz 1 strādājošo)	18,5	20,3	23,6 (2016)	►	29 000		
IV ₁	Zinātnisko darbinieku skaits pētniecībā un attīstībā	5563	5593	5120 (2016)	▼	7000	ZTAIP	Valdības politikas tiešā un netiešā ietekme
IV ₂	Grādu vai kvalifikāciju ieguvušo studentu skaits augstskolās un koledžās (tūkst. cilvēki)	26,5	23,9 (2014)	15,8 (2016)	▼	24,6	ZTAIP	
IV ₃	Iedzīvotāju īpatsvars % 30-34 gadu vecumā ar augstāko izglītību	33	37 (2014)	43 (2016)	▲	40	ZTAIP	
IV ₄	Mazāks skaits spēcīgāku valsts finansētu zinātnisko institūciju	40	40 (2014)	22 (2017)	▲	20	ZTAIP	
IV ₅	Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs	1032	1100 (2014)	1820* (2016)	▲	1500	ZTAIP	
IV ₆	Sekmības rādītājs dalībai ES ietvara programmā (%)	22,8	22 (2014)	12,7 (2016)	▼	30	ZTAIP	
U ₁	Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums pētniecībā un attīstībā (privātā sektora ieguldījumi pētniecībā un attīstībā, % no kopējiem ieguldījumiem)	38	21	20,0% (2015)	▼	48	ZTAIP	
U ₂	Zinātnisko darbinieku skaits, kas nodarbināti privātajā sektorā (% no visiem, atbilstoši pilna laika ekvivalentam)	22,7 (2011)	18 (2014)	20,6 (2015)	►	23	ZTAIP	
U ₃	Piešķirtie Eiropas patenti, kas pieteikti no zinātniekiem, kas rezidē Latvijā	11 (2011)	13 (2014)	16 (2016)	▼	50	ZTAIP	
R ₁	Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars (% no visiem uzņēmumiem)	29,9	30,4 (2012)	25,5 (2014)	▼	40	ZTAIP	Tautsaimniecības transformācija
R ₂	Apstrādes rūpniecības īpatsvars iekšzemes kopproduktā 2020.gadā sasniedz 20% (%)	13,4	12,7	12,5 (2016)	▼	20	NIP	
R ₃	Apstrādes rūpniecības produktivitātes pieaugums 2020.g. pret 2011.g. ir 40%	92,8	101,8	118,3 (2016)	►	140	NIP	
R ₄	Apstrādes rūpniecības pieaugums 2020.gadā, pret 2011.gadu ir 60%	95,1	102,3	113,1 (2016)	►	160	NIP	
R ₅	Eksporta pieaugums (vidēji gadā salīdzināmās cenās, %)	26,8	1,0	2,6 (2016)	►	5 (2018.-2020.g., vidēji gadā)	LPPEVĀVP	
R ₆	Augsto tehnoloģiju produktu īpatsvars Latvijas kopējā eksportā (%) ¹	4,8	8,0	9,8 (2015)	►	11%	LPPEVĀVP	
R ₇	Augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars preču eksportā	4,8	8,0	9,8	►	31%	ZTAI	
R ₈	ĀTI snieguma indekss (Baltijas reģionā)	1,6	3,0	1,4 (2016)	▼	1,2 (2018.-2020.g., vidēji gadā)	LPPEVĀVP	

* Rādītājs parāda SCOPUS datubāzes publikāciju skaitu. 2016.gadā Web of Science datubāzē bija 2172 publikācijas

Politikas plānošanas dokumentos noteikto rādītāji tika sagrupēti sadalot tos saskaņā ar EIS metodoloģiju, izdalot trīs rādītāju grupas: (ENABLERS) inovācijas virzītāji ārpus uzņēmēju sektora (IV); (FIRM ACTIVITIES) uzņēmēju aktivitāte inovāciju jomā (U); (OUTPUTS) uzņēmēju inovatīvās aktivitātes rezultāti, kas atspoguļo tautsaimniecības transformāciju uz augstākās pievienotās vērtības un inovatīvu ekonomiku (R).

Apzīmējumi: ▲ – rādītājs ir uzlabojies; ▼ – rādītājs ir pasliktinājies; ► – rādītājs būtiski nav mainījies; “–” – nav datu;

► – Eiropas Inovācijas rezultātu tablo 2016 (European Innovation Scoreboard 2016) rādītāji

¹ Lai identificētu eksporta struktūras izmaiņas un nodrošinātu datu starptautisku salīdzināmību, Pamatnostādnēs tika veiktas korekcijas rezultativā rādītāja definēšanā un turpmāk tiks izmantota Eurostat metodoloģija, kas ir balstīta uz augsto tehnoloģiju eksporta uzskaiti pa produktu grupām, nevis pēc uzņēmumu darbības veida.